

İNTERNET HABERCİLİĞİ

Güleda YÜCEDOĞAN*

Le Journalisme sur l'Internet

De nos jour, l'internet est une ligne de communication. qui a un aspect globale. Il consiste un système rapide et repandu. Aujourd'hui, utiliser l'internet dans les médias est inévitable. Parceque ce système est plus pratique pour les journalistes et les lecteurs. Dans ce texte, de ce point de vue nous avons examiné la fonction de l'internet dans les médias.

Mots Clés: Internet, Presse, Journalisme.

.....

Giriş

Günümüzde İnternet'in en temel işlevinden biri olarak haberleşme görülmektedir. "İnternet, tüm dünya üzerinde yayılmış bilgisayar ağlarının birbiriyle birleşiminden oluşan devasa bir bilgisayar ağıdır. İnternet dünya üzerindeki bir çok küçük bilgisayar ağını birbirine bağlayan çok büyük bir bilgisayar ağıdır.(Wingate, 1999: 4) Yeni bir kavram olarak algılanmasına rağmen sürekli

* Araş. Gör. Dr., İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Gazetecilik Bölümü.

gelişmekte ve büyümekte olan internet iletişim teknolojisine dayanmaktadır.

Bu teknoloji insanlığa bilgiye ulaşmakta ve onu yaymakta büyük kolaylıklar sunmaktadır. İnsanlık internet aracılığı ile oturduğu yerden dünyanın dört bir tarafıyla iletişim kurabilmekte, dilediği hemen her konuda bilgi edinebilmekte, gerekli gördüğü bilgi ve dokümanlara ulaşip, onları kendi bilgisayarında toplayabilmektedir. "İnternet'in bütün dünyada büyük ilgi ile karşılanmasının ve hızla yaygınlaşmasının en önemli sebebi, İnternet sayesinde en güncel bilgiye en hızlı ve ucuz olarak ulaşabilme olanağının iyi kavranılmış olmasıdır. İnternet üzerinde bulunan bilgilere ve adreslere erişilmektedir. İnternet ağına fiziksel olarak bağlı olan her bilgisayarın bir adresi vardır. Adresi olan her bilgisayar ile bağlantı kurulabilir ve karşılıklı bilgi transferi yapılabilir." (Uysal, 1996:1)

İnternet Türkiye'ye ilk kez 1993 yılında girmiştir. İlk internet bağlantısı ODTÜ'den gerçekleştirilmiştir. Bunu 1994 yılında Ege Üniversitesi, 1995 yılında Bilkent ve Boğaziçi Üniversitesi, 1996 yılında İTÜ takip etmiştir. 1996 yılında Turnet çalışmalarına başlamıştır. 2000'li yıllardaki oluşumlar gelişmeleri daha da hızlandırarak bir çok sitenin kurulmasına yol açmıştır.

İnternet ortamının sağladığı bu olanaklar ve bilgiyi ve haberi yaymaktaki bu hız günümüzde basın gruplarının da ilgisini çekmiştir. Medya internetin insanlara ulaşmadaki gücünden ve hızından yararlanmak istemiş, basın grupları ve dolayısıyla gazeteciler de yavaş yavaş internet ortamına girmeye başlamışlardır.

1. İnternet Haberciliği

Tüm yayın kuruluşlarının yanı sıra, gazeteciler de internet ortamından yararlanmakta ve habercilik yapmaktadırlar. Kanunlar ve yasalar nedeniyle kitlelere medya yoluyla istedikleri gibi ulaşamayan gazeteciler, bugün internet yoluyla fikirlerini ve normal gazetelerle ulaştıramadıklarını sanal gazetelerle ulaştırabilmektedirler. İnternet gazeteciliğinin, gazetecilere tam bir özgürlük ortamı sağladığını rahatlıkla söyleyebiliriz.

İnternet'in gazetecilerin dikkatini çekmesi ve onların hızla 'internetleşme' arzularının en büyük nedenlerinden biri; haber ve yazı için gereksinim duyulan her türlü bilgiye, belgeye ve fotoğraflara ve kişi görüş ve bilgilerine şehirler ve ülkeler arası yolculuk yapmaksızın, oturulduğu yerden ulaşılmasıdır. Ayrıca gazeteciler bu bilgi ve belgeleri ya da aldıkları haberlerin gerçekliğini yine internet üzerinden doğrulayabilmektedirler.

Gazeteler, teknolojik gelişmelerdeki hızlı ilerlemenin sonucunda geleneksel gazete yayımlamanın yanı sıra okura yeni bir yöntemle ulaşabilmenin fırsatını elde etmişlerdir. Günümüzde hemen bütün elektronik gazeteler yayınlarını kendi hizmet sağlayıcılarından, internet kanalı ile okuyucularına sunmaktadırlar. İnternet ortamında yayıncılık yapan kişiler, özellikle yazılı ve görsel basına ait kuruluşlarında çalışmış kişilerdir.

Gazeteler topladıkları ve işledikleri haberleri internet ortamında çok daha fazla sayıda ve farklı çevrelerden kişilere ulaştırabilmek için elektronik gazete sayfaları oluşturmuşlardır. Bu sanal ya da online diye adlandırdığımız gazeteler, "Gazetelerin İnternet üzerinden yayımlanmaya başlanmasıyla birlikte ortaya çıkan yeni gazetecilik türüne online, elektronik veya sanal

gazetecilik denilmektedir. (Gürcan, 1999: 72) haber gruplarına göre daha işlevsel ve daha profesyonel bir yapıda yayımlanmaya başlanmıştır. Yeni nesil gazete türü olan sanal gazeteler hızla çoğalmıştır.

İnternet gazeteleri hem basın alanına, hem basın alanında çalışanlarına olduğu kadar okurlara da; son dakika haberlerine ulaşmaktaki hız olanağı, online gazete arşivleri ve bu arşivlerdeki haberlere ulaşabilme gibi yepyeni olanaklar sunmaktadır.

Ayrıca internet, gazeteleri güncellikten bir adım öteye taşımakta, okurlara gazeteleri ile iletişim olanağı sağlayabilmektedir. “Medya kuruluşları değişen çağa göre, okurla ilişkilerini yeniden gözden geçiriyorlar. Hedef göz kamaştırıcı teknolojiye karşın, sokaktaki insanla bağları koparmamak... Gazeteciliği en yalın halinden uzaklaştırmamak” (Sazak, 28 Kasım 1996: 14)

İnternet'te ki yayımlar belli bir hedef kitlesi için yayımlanmaktadır. Bunun sonucunda ise internet yayımı ile okuru arasında bir ilişki ortaya çıkmaktadır. Okur ile ilişki geleneksel gazetede ki gibi olmasada farklı bir ilişki söz konusudur.

2. İnternet Haberciliği'nin Yararları

İnternet'in ortaya çıkışıyla birlikte insanlar artık günlük değil anlık yenilenen gazeteler okumaktadırlar. Üstelik bu iletişim aracı ile zaman ve mekan kavramı da anlamını yitirmektedir. Gazete almayı unutan, çalışırken zaman bulamayan insanlar bilgisayarda işlerini yaparken istedikleri gazetenin Web sayfasını dolaşabilmekte, kısa bir sürede genel başlıklarıyla gazeteyi tarayabilme olasılığı bulmaktadırlar.

İnternet'e Medya açısından bakıldığında; geleneksel gazetecilik basılı materyal üzerinde yayımlama tekniğini kullanırken, radyo ve televizyon yayın olarak varlık göstermektedir. İnternet ortamı ise habercilik ve gazetecilik için bir çok sunum seçeneği sunmaktadır.

"İnternet gazeteciliğini şöyle özetlemek mümkün; TV kadar hızlı, gazete kadar derin ve kapsamlı..... Dahası, yazılı medyalarda da bulunan daha geniş, derin haber izleme şansı ve haberin arkasına, yanına daha derin analizler koyma ve yorumlama şansı daha çok. Dolayısıyla TV ile gazetenin olumlu taraflarını bir sentez haline getiren yepyeni bir medya aracı." (Çalışkan, 2000:10)

Gazetelerde okur habere bir gün sonra ulaşırken, İnternet gazeteciliğiyle birlikte, haber ya da olaylar üzerindeki gelişmeleri anında takip edebilmektedir. Bu özellikler telefon, televizyon, faks radyo gibi iletişim araçlarında da olmasına rağmen internet ortamındaki gibi bir olanak sunamamaktadır. "Günümüzde bilgisayarlar sayesinde telefonla haber yazdırmak unutuldu" (Rigel, 1993: 157)

Türkiye'de yayınlanan hemen tüm ulusal günlük gazeteler İnternet'te de yayımlanmaktadır. Hürriyet, Milliyet, Sabah, Cumhuriyet vb. gazeteler internet teknolojisi sayesinde okuyucularına 24 saat haber akışı sağlayabilmektedirler. Ayrıca yalnızca internette yayın yapan bir çok haber sitesi de kurulmuştur.

"Son dönemde ise gazetecilerin bir araya gelerek oluşturdukları internet gazeteleri göze çarpmaya başladı. Kağıda basılı gazetelerde yer almayan haber ve yorumlar buradan okurlara duyurulmaya başlandı. "Özgür bir platform" olarak internetin önemi daha iyi anlaşıldı.... İnternet "Özgür Habercilik" anlamında

geleneksel medya karşısında bir "Alternatif" olarak ortaya çıktı."(Kara, 2002: 39)

Gazetelerin internet ekipleri gazeteyi sürekli yenileyerek tüm gün boyunca en son gelişmeleri ve haberleri son dakika başlığı altında yayımlayarak sanal gazeteleri sürekli canlı ve üretken tutmaktadırlar.

Kamuoyu araştırmaları, seri ilanlar ve insan kaynakları bölümleri de farklı alanlardaki hizmetlere örnek olarak verilebilir. Ayrıca sanal gazeteler yazılan haberlerin içeriği ve uyandırdığı etkiyi ölçmek için okuyucu ile birebir interaktif sistemler yaratarak normal gazetelerden farklı bir görünüm ve işlev de kazanmaktadır.

Böylelikle İnternet'in işlevi ve yapısı sayesinde hangi haberin daha çok okunduğu, hangi reklamın ilgi çektiği gazeteciler ve ilgililer tarafından daha rahat takip edilebilmektedir. Anketler, forumlar düzenlenerek gündem daha belirgin hale getirilebilmektedir.

İnternet'in günlük gazetelere sağladığı yarar bunlarla da sınırlı kalmamaktadır. Gazeteler tüm eklerini ve arşiv kayıtlarını da internet üzerinden okuyucularına sunabilmektedirler. Arşivlerinde kayıtlı bulunan bir çok bilgiye ve bir çok habere anında ulaşabilmektedirler. Geleneksel gazetecilikte haber okura direk ve tek yönlü sunulurken, internet ortamında okur tepkisini yine ilgili bağlantılara tıklayarak anında bildirebilmektedir.

Okuduğu makale ile ilgili bir sorun olduğunda ise, yazarların e-mail adresleri sayesinde okuyucu, gazetecilerle anında birebir iletişim imkanı da yaratabilmektedir. Ayrıca okuyucu bir haberi internet ortamında birçok farklı yazardan ve sütundan ve gazeteden takip ederek rahat bir karşılaştırma zemini de

oluşturabilmektedir. İnternet gazeteciliği ile gelen diğer önemli bir hizmette 'kişiyeye özel haber'dir. Bir çok özel haber isteyen okurların PC'lerine özel kutularla yollanmaktadır. İnternet gazetesinin haber açısından istenilen haber türüne göre, okumak isteyen kişiyeye özel haberler gelişmiş teknoloji sayesinde ulaşabilmektedir.

İnternet'in evrensel boyutu daha geniş bir kitleye haber ve bilgi ulaştırabilme imkanı sunmaktadır. Günlük yazılı basında dağıtım en büyük sorundur. Üstelik basılı gazetenin dünya üzerinde tüm ülkeleri kapsayacak şekilde dağıtımını olağan üstü masraflı neredeyse imkansız gibidir. Geleneksel gazetelerdeki üretim maliyetleri internet yayıncılığında yoktur.

İnternet gazeteciliği hiç kuşkusuz farklı kaynaklı yayınları okuyucuya sunarken alternatif yorumlara ulaşma da sağlayabilmektedir. Üstelik okuyucuya verilen bütün bu hizmetleri ücretsiz sağlamaktadır.

Sonuç

Günümüzün en önemli kitle iletişim araçları arasında hak ettiği yeri almış ve gelişmesini her geçen gün daha hızlı bir biçimde sürdüren İnternet'in bilimsel teknolojik, sosyal ve iletişim alanında bugüne kadar gerçekleştirmiş en büyük devrimlerden biri olduğunu söylemek sanırım yanlış olmayacaktır.

İnternet, teknolojik bir gelişme olarak ortaya çıkmasının yanı sıra; dünya insanların ve toplumlarının birbiriyle iletişimini de oldukça geliştirmiştir. Böylelikle de dünya da ortak yeni bir kültürün ortaya çıkmasına aracılık etmiştir. 'İnternet Kültürü'. Dünya'nın değişik yerlerinden birçok insanı çeşitli paralellerde bir araya

getiren bu ortam, MC Luhan'ın ortaya attığı "Globalleşme" ve 'Global Köy' teorilerini de kuvvetlendirmektedir.

İnternet'ten yararlanan önemli bir kesimi de günümüzde gazeteler ve gazeteciler oluşturmaktadır. İnternet üzerinden habercilik yapmak, normal yazılı basın gazeteciliğinden pek farklı olmamakla birlikte; İnternet alanı gazetecilere büyük bir özgürlük ve çalışma kolaylığı sunmuştur. Gelişen ve ilerleyen teknolojiler sayesinde gelecekte internet gazeteciliğinin ve haberciliğinin çok daha ileriye gideceğini öngörmek sanırım yerinde bir saptama olacaktır.

Biz bu makalemizde yasal sorunlarına değinmemekle birlikte bu noktanın da altını çizmeyi gelecek için yararlı gördük. Yasal boşlukların ve hukuki sorunların en kısa zamanda çözümlenmesi İnternet gazeteciliğinin ve haberciliğinin daha sağlıklı ve emin gelişmesine zemin hazırlayacaktır. Gelecek hız ve teknoloji devri olarak görünmektedir. Bu ortamda da İnternet günlük yaşamın bir parçası olacaktır.

Kaynakça

- GÜRCAN H. İbrahim, (1999), Sanal Gazetecilik, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir.
- ÇALIŞKAN Kerem, (2000), NTVMNSNBC Düğmeye Bastı, NTV Mag., İstanbul.
- KARA Hakan, (2002), " İnternet, Gazetecilik, ve Yeni Olanaklar", İnternet Çağında Gazetecilik, Metis Siyah Beyaz, İstanbul.
- RİGEL Nurdoğan, (1993), Kağıt Kaplanlar, Der Yayınları, İstanbul.
- SAZAK Derya, (1996), İnternette Sörf, Milliyet Gazetesi, İstanbul.
- WINGATE Philippa (1999), İnternet, TÜBİTAK Yayınları, Ankara.